

Aconseguir la normalitat

Tot d'una que el nou govern català s'haurà constituït, les relacions entre la Generalitat i el govern de les Illes Balears hauran de començar a fixar un marc estable de col·laboració. Una vella aspiració amb vuit anys d'intents fracassats.

El Govern balear és a l'espera de la constitució de l'executiu català per reprendre els contactes amb vista a establir un marc estable de col·laboració entre totes dues administracions, com ja han manifestat els dos presidents, Jordi Pujol i Francesc Antich. Però, a desgrat d'aquest *impasse* obligat, el fet és que els tres mesos que han passat d'ençà de la constitució del nou govern illenc no s'han desaprofitat. La Conselleria d'Educació i Cultura del Govern balear, presidida pel nacionalista Damià Pons (PSM), ja ha duit a terme els primers contactes en matèria cultural i de normalització lingüística, que desenvolupen la tasca feta quan Pons ocupava l'àrea de cultura del Consell de Mallorca la legislatura passada. Amb la constitució del Pacte de Progrés que governa les Balears i amb l'assumpció, per part de Pons, de la conselleria, el seu departament protagonitzarà les relacions culturals, fetes ara de govern a govern. Serà, d'alguna manera, la normalització institucional d'unes relacions que en el passat resultaren, si més no, difícils.

L'etapa difícil. Les relacions institucionals entre Catalunya i les Balears eren inexistents fins que l'Obra Cultural Balear va convidar Jordi Pujol a fer una visita privada a Palma. Era el gener del 1992. Tot i el caràcter privat de la visita, el president del Govern balear d'aleshores, Gabriel Canellas, va rebre el president català.

La visita va complir l'objectiu que desitjava l'OCB. Ambdós presidents anunciaren que a partir d'aquell moment els executius respectius mantendrien oberts canals de contacte, que es concretarien en cimeres oficials cada semestre. Durant els dos anys i mig ulteriors hi hagué, efectivament, un seguit d'encontres. Les bones maneres i les millors paraules caracteritzaren aquesta època de

"Volem unes relacions normals, sense prejudicis", diu Joan Melià, director general illenc de Normalització Lingüística.

desglaç que, tanmateix, deixà poques concrecions.

L'estiu del 1995 Gabriel Canellas, després de guanyar les eleccions autonòmiques per quarta vegada consecutiva, fou obligat a dimitir per José María Aznar, amb motiu de l'escàndol del Túnel de Sóller. El substituïí Cristòfol Soler. El nou president illenc, molt sensible a les qüestions culturals, tenia clar que calia intensificar i omplir de contingut real les relacions amb la Generalitat de Catalunya. Després d'uns quants

contactes, tots dos governs en ple es trobaren al Castell de Bellver, de Palma, el maig del 1996, i posaren les bases d'una col·laboració més efectiva en aspectes com els mitjans de comunicació (recepció de TV3), normalització lingüística, representació dels interessos balears a través de la xarxa d'oficines de la Generalitat a Europa i, en general, s'establí un marc de contactes que a partir d'aquell moment havia de ser sistemàtic: els departaments del govern català i les conselleries homòlogues del Govern balear es reunirien periòdicament. Així mateix es renovà el compromís de fer una cimera semestral de tots dos executius. Però al cap d'un mes Cristòfol Soler era víctima d'una "cop de palau" del PP balear que l'obligà a dimitir. El va substituir Jaume Matas. Contràriament als seus antecessors, aquest no veia gens de bon ulls les relacions amb la Generalitat de Catalunya, i s'estimà més d'estrènyer vincles amb el seu amic Eduardo Zaplana, president de la Generalitat valenciana, apostant així pel *levant mediterràneo* que pretenia dirigir Zaplana, contra la influència catalana. Les relacions entre el govern català i balear es tornaren refredar considerablement. La fredor no trigà gaire a convertir-se en tensió, sobretot perquè el Consell de Mallorca (governat des del 1995 pel Pacte de Progrés: PSIB, PSM i UM amb el suport extern d'EU) obrí contactes directes amb la Generalitat, que molestà

ARXIU / PERE BOTA

ARXIU / RICARD CUGAT

ren profundament el Govern balear.

Efectivament, al capdavant de l'àrea de Cultura del Consell de Mallorca hi havia Damià Pons. Tot d'una Pons mirà d'obrir ponts de col·laboració amb la Conselleria de Cultura de la Generalitat. Durant una primera fase, llarga, un seguit de problemes no permeten de concretar gairebé res. A partir de l'assumpció per part de Vicenç Villatoro de la Direcció General de Cultura de la Generalitat, les relacions esdevenen més fluides. D'una altra banda, el PSM —que des del 1994 s'havia aliat amb CDC per a les eleccions europees— intensificà durant aquests anys les relacions polítiques amb els nacionalistes catalans. La Tercera Trobada Nacionalista entre CDC, PSM i UPV que es va descabdellar a Mallorca a final de març del 1998, amb l'assistència de Jordi Pujol per primera vegada en un acte de partit a l'illa, visualitzà el suport de Pujol als seus socis del PSM i, per tant, al Consell. El Govern balear de Jaume Matas es va desesperar tant que fins i tot es feren acusacions implícites a la Generalitat de no respectar l'àmbit institucional de contacte, per afavorir de manera partidista als partits que governaven el Consell de Mallorca i, especialment, el PSM. A partir d'aquell moment tot es precipita. A través de Damià Pons i Vicenç Villatoro la

Generalitat i el Consell tanquen un acord de col·laboració. Era la primera vegada que es concreta va un marc bilateral institucional entre Catalunya i les Balears (en aquest cas caldria dir, estrictament, Mallorca). L'acord fou signat a Barcelona pel conseller de Cultura de la Generalitat, J. M. Puyal, i la presidenta del Consell de Mallorca, M. A. Munar. Pons se n'havia sortit, després d'anys d'intentar-ho. Entre més punts de col·laboració, l'acord va portar l'Espai Mallorca de Barcelona, que s'inaugurava el setembre del 1998.

Des d'aquest moment les relacions entre el governs balear i català foren molt dolentes. El Govern balear provà de rebentar, infructuosament, la col·laboració entre la Generalitat i el Consell de Mallorca. Tot i així, hi hagué dues reunions protocol·làries més entre Jordi Pujol i Jaume Matas. La primera, l'octubre del 1998 a Palma, en ocasió d'una altra visita privada de Pujol, convidat per l'OCB, va ser un desastre, i no serví sinó per constatar l'allunyament. La segona, el gener del 1999 a Menorca, a petició de Matas, pretenia ser una cimera amb l'objectiu fonamental, per part del govern Matas, que Pujol li fes costat per arrabassar a l'Obra Cultural Balear la xarxa de repetidors de TV3, amb l'excusa de la institucionalització de la recepció. Novament va ser un fracàs, i el govern de la Generalitat l'ú-

nica cosa que va acceptar fou un protocol d'intencions que, a la pràctica, abonava les pretensions de l'OCB.

Present i futur. Amb el Pacte de Progrés governant les Balears des del juliol, a les relacions entre les Illes i Catalunya, se'ls obren nous horitzons. Les primeres passes, impulsades des de la Conselleria d'Educació i Cultura, presidida per Damià Pons, ja són fetes. El director general insular de Política Lingüística, Joan Melià, ja ha emparaulat amb la Generalitat acords de col·laboració per disposar de pel·lícules doblades al català o un reconeixedor informàtic de veu en català, entre més qüestions. Així mateix, el director general de Cultura, Pere Muñoz, també ha establert contactes perquè les activitats culturals illenques: teatre, edició bibliogràfica..., tinguin una presència normalitzada en el mercat català. Totes aquestes actuacions responen a l'aposta que l'equip de Damià Pons ha fet —des dels temps del Consell de Mallorca ençà— d'introduir tots els agents culturals illencs en el mercat de la cultura en català. I sempre amb l'objectiu general, en paraules de Joan Melià mateix, “de mantenir unes relacions normals, lògiques i naturals, sense prejudicis, i que siguin beneficioses per a totes dues comunitats”.

Damià Pons (a l'esquerra), conseller d'Educació i Cultura del Govern balear, i el seu homòleg de la Generalitat de Catalunya, Joan M. Pujals. Pons ha apostat, des del temps al Consell de Mallorca, per introduir els agents culturals illencs al mercat català.

Miquel Payeras